

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „ПОДПОМАГАНЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕСЕГРЕГАЦИЯ“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Процесите по осигуряване на равен достъп до качествено образование и образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства са тясно свързани и съпътствани от унаследени и от нови предизвикателства. Затруднения оказват: наличието на първично сегрегирани образователни институции; съществуващите негативни стереотипи; нагласи, negliжиращи важността на образованието; ниският образователен статус на родителите. Тези процеси допълнително се утежняват от социално-икономическите фактори, демографското развитие, разширяващия се процес на вторична сегрегация на образователните институции, както и от увеличаването на образователни институции с повишена концентрация на деца и ученици от уязвими групи. Всичко това показва необходимостта от ясни, диференцирани мерки, подкрепени на национално ниво и приложени от местната власт.

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с приоритетна област 5. „Ефективно включване, трайно приобщаване и образователна интеграция“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030), както и в изпълнение на Стратегическите цели на Програмата за дейността на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ) 2022 – 2024 г.

2.1. Цели на програмата:

- Образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, чрез реализиране на дейности от общините за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторичната сегрегация.
- Осигуряване на подкрепяща образователна среда, насърчаваща позитивното взаимодействие между всички участници в образователния процес в условията на несегрегирани, приемни образователни институции¹.

2.2. Обхват: Програмата се изпълнява на територията на цялата страна.

¹ Приемни образователни институции – образователни институции (училища и детски градини със задължително предучилищно образование), в които се обучават преобладаващ брой деца и ученици, които не са от етнически малцинства.

3. БЮЖЕТ НА ПРОГРАМАТА

Общ бюджет: 500 000 лв., в това число за мониторинг в размер на 5000 лв.

4. ДОПУСТИМИ БЕНЕФИЦИЕНТИ

4.1. Критерии за допустимост на бенефициента/ите:

- Кандидати могат да бъдат всички общини на територията на Република България;
- Наличие на съфинансиране от общините, което трябва да е в размер на минимум 10% от исканото финансиране от програмата;
- Наличие най-малко на три образователни институции на територията на населеното място, където ще се осъществяват дейностите, и наличие на поне една образователна институция, установена като сегрегирана, или наличие на обособени квартали/райони с преобладаващо ромско население с риск от вторична сегрегация на образователните институции;
- Целевата група за включване в дейностите по програмата са деца в задължително предучилищно образование и ученици, които посещават сегрегирани образователни институции или паралелки или са били необхванати в образователната система и имат необходимост от подпомагане за приобщаване в образователната система и родителите на всички деца и ученици;
- Задължително включване в проектното предложение на дейността на непедagogическия персонал (образователни медиатори, помощници на учителя или социални работници в образованието).

4.2. Критерии за допустимост на партньора/ите:

- Партньори на общините трябва да бъдат всички приемни образователни институции, предвидени да участват в проектните предложения;
- При установена необходимост може да се реализира партньорство и с изпращащите образователни институции²;
- Кандидатът може да делегира на партньора/те изпълнение на дейности и да осигури необходимите средства за изпълнението им.

5. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

- #### **5.1. Осигуряване на безплатен транспорт** в рамките на населеното място за деца в задължително предучилищно образование и за ученици, посещаващи сегрегирани образователни институции с цел достъп до образование в несегрегирани приемни

² Изпращащи образователни институции - образователни институции (училища и детски градини със задължително предучилищно образование), в които се обучават преобладаващ брой деца и ученици от етнически малцинства

образователни институции, както и за деца и ученици, живеещи в отдалечени райони, но посещаващи несегрегирани образователни институции.

5.1.1. Организиране на превози за собствена сметка – извършват се въз основа на заповед на кмета на общината, съответно на директора на училището или на детската градина, а отчитането на разходите се осъществява въз основа на разходооправдателни документи за всички преки разходи, свързани с осигуряване на превозите, като горива, гориво-смазочни материали и други консумативи, трудови възнаграждения, технически преглед, задължителна застраховка гражданска отговорност, поддръжка и ремонт на превозни средства и други разходи.

5.1.2. Сключване на договор за специализиран превоз с автомобилен транспорт, като договорите се сключват при спазване на реда за възлагане на обществени поръчки или на концесии - осъществяват се в рамките на учебния план на съответните институции при спазване изискванията на Закона за автомобилните превози и другите относими нормативни актове. Сключва се договор за специализиран превоз, в който задължително се регламентират изчерпателно и по прозрачен начин обхватът на превозната услуга, маршрутното разписание и задълженията за извършване на обществената услуга, показателите, които се вземат предвид за предотвратяване на свръхкомпенсиране, с конкретни икономически параметри, въз основа на които се изчислява размерът на компенсацията с отчитане на нетния финансов ефект, механизмите за разпределение на разходите, пряко свързани с предоставяне на услугата, които могат да включват разходи за персонал, енергия, инфраструктурни такси, поддръжка и ремонт на превозни средства за обществения транспорт, подвижен състав и инсталации, необходими за извършване на услугата, както и на частта от непреките разходи, свързани с предоставянето на услугата.

5.1.3. Превоз по автобусни линии по утвърдена транспортна схема – уреждат се с договор за възлагане на обществен превоз, сключен по реда на Регламент № 1370/2007, като превозвачът по заявка на възложителя снабдява учащите се безплатно с превозен документ (абонаментна карта или билет) за съответния маршрут и ежемесечно фактурира стойността на услугата при условията на сключения договор.

5.2. Осигуряване на учебни пособия и материали за децата в задължително предучилищно образование и за ученици до VII клас, включени в процеса на

образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация.

Дейността се осъществява чрез предоставяне на подкрепа на деца и ученици от уязвими групи, участващи в дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация след доказана необходимост, установена по критерии, изработени от съответната община, и изготвен списък и в зависимост от възрастта на децата и учениците.

5.3. Дейности за информиране, мотивиране и подготовка на децата и учениците за съвместното образователно развитие в приемните образователни институции.

5.3.1. Назначаване на непедagogически персонал към общините (образователни медиатори, помощници на учителя, социални работници в образованието)³, които да участват в изпълнение на общинската политика за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация, както и в дейностите по превенция и предотвратяване на негативни явления като насилие, дискриминационни прояви и тормоз в приемните образователни институции.

5.3.2. Дейностите за информиране, мотивиране и подготовка на децата и учениците за съвместното образователно развитие се планират и реализират съвместно от учителите, директорите и другите педагогически специалисти и непедagogическия персонал в приемните образователни институции.

5.4. Дейности за психолого-педагогическо и социално-комуникативно приобщаване на всички родители за изграждане на образователна и обществена среда, осигуряваща ефективен процес на десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация.

Дейностите се планират, финансират и реализират от общината в приемните образователни институции с участието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и непедagogическия персонал (образователните медиатори, помощниците на учителя и социалните работници в образованието). Задължително е участието на родителите на децата и учениците, включени в процеса на образователна десегрегация и превенция на недопускане на вторична сегрегация, както и на родители от приемната образователна институция.

5.5. Дейности (групова или индивидуална форма) с деца в задължително предучилищно образование и с ученици, включени в процеса на десегрегация, за продължаване на образованието им в приемните образователни институции.

Дейностите се реализират от учителите, директорите и другите педагогически специалисти в приемните образователни институции.

³ Непедagogическият персонал се назначава към общините. Дейността им е фокусирана в определените като приемни образователни институции.

6. РАЗХОДИ, ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

6.1. Финансиране на дейностите от програмата:

Националната програма финансира само дейности 5.1., 5.2. и 5.3.1.

Финансиране по дейност 5.1. *Осигуряване на безплатен транспорт в рамките на населеното място за деца в задължително предучилищно образование и за ученици, посещаващи сегрегирани образователни институции, както и за деца и ученици, живеещи в отдалечени райони, но посещаващи несегрегирани образователни институции*

6.1.1. Организиране на превози за собствена сметка

Максимален размер на средствата за компенсиране на безплатния транспорт чрез превоз за собствена сметка:

- с автомобили до 22 места - до 1,04 лв./км от общия пробег и допълващ стандарт за издръжка на МПС в размер на 4994 лв.;
- с автомобили над 22 места - до 1,50 лв./км от общия пробег и допълващ стандарт за издръжка на МПС в размер на 7491 лв.

6.1.2. Сключване на договор за специализиран превоз с автомобилен транспорт

Максимален размер на средствата за компенсиране на безплатния транспорт чрез специализиран превоз с автомобилен транспорт:

- с автомобили до 22 места - до 1,38 лв./км от общия пробег;
- с автомобили над 22 места - до 2,07 лв./км от общия пробег.

6.1.3. Превоз по автобусни линии по утвърдена транспортна схема

Максимален размер на средствата за компенсиране на безплатния транспорт чрез превоз по автобусни линии по утвърдена транспортна схема:

- с месечна абонаментна карта - до 3,00 лв./км от дължината на маршрута (еднопосочно);
- с билет за единично пътуване - до 0,12 лв./км.

Финансиране по дейност 5.2. *Осигуряване на учебни пособия и материали за децата в задължително предучилищно образование и за ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация:*

- за деца в задължително предучилищно образование – максимална стойност на пакет учебни пособия и материали до 50 лв.;
- за ученици в начален етап – максимална стойност на пакет учебни пособия и материали до 70 лв.;
- за ученици в прогимназиален етап до VII клас – максимална стойност на пакет учебни пособия и материали до 120 лв.

Върху осигурените и предоставени учебни пособия и материали задължително се поставя стикер или надпис „Осигурено по Национална програма на МОН „Подпомагане на общините за образователна десегрегация“.

Финансиране по дейност 5.3.1. *Назначаване на непедagogически персонал към общините (образователни медиатори, помощници на учителя, социални работници в образованието):*

Програмата финансира назначаване на непедagogически персонал към общините (образователни медиатори, помощници на учителя, социални работници в образованието). Включването и участието им в процеса на десегрегация и превенцията за недопускане на вторична сегрегация са задължителни. Дейност 5.3.1 може да бъде осигурена и чрез дейността на вече назначени по други програми и проекти непедagogически персонал в приемните образователни институции или общината, но в този случай съответните възнаграждения не се финансират от програмата и не се зачитат като финансов принос. При назначаване на непедagogически персонал за целите на проекта и със средства, осигурени от общината, възнагражденията се считат за съфинансиране от кандидата.

Финансиране по Дейност 5.4. *Дейности за психолого-педagogическо и социално-комуникативно приобщаване на всички родители за изграждане на образователна и обществена среда, осигуряваща ефективен процес на десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация:*

Дейностите се финансират от бюджета на общината, като остойностяването им се признава за съфинансиране.

6.2. Финансиране на дейностите по други механизми и програми:

Кандидатът може да финансира за собствена сметка всички дейности по програмата, като **дейности 5.3.2., 5.4. и 5.5.** задължително трябва да бъдат планирани и включени за изпълнение в проектното предложение, **но те не се финансират от програмата.**

Ако има осигурено финансиране на дейности 5.3.2., 5.4. и 5.5. от други източници и/или други програми/проекти, остойностяването им не се признава за съфинансиране от кандидата. При изпълнение на други подкрепящи дейности по програмата от кандидата необходимо е той да посочи и опише дейностите и съответните им стойности, като изпълнението им се счита за съфинансиране.

6.3. Общи правила:

В процеса на изпълнение на проектите се допуска прехвърлянето на средства между одобрени за финансиране от програмата дейности след писмено разрешение от ЦОИДУЕМ.

Допуска се окончателно финансиране на проекти, класирани за учебната 2022 – 2023 година след одобряване на краен технически и финансов отчет.

7. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Срок на програмата: учебната 2023 – 2024 година.

Предоставените финансови средства по програмата могат да се разходват до края на втория учебен срок на учебната 2023 – 2024 година.

8. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

- Брой подпомогнати общини за реализиране на дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация – 20.
- Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на населеното им място – 1500.
- Брой деца в задължително предучилищно образование и ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация и за които са осигурени учебни пособия и материали – 1500.
- Брой мотивационни дейности, свързани с десегрегационните процеси и задържането на децата и учениците в образователната система – 400.
- Брой родители, включени по проекта и участвали в проектните дейности с цел повишаване на мотивацията им да записват децата на детска градина и училище – 2000.
- Брой образователни медиатори и друг непедagogически персонал, включени в проектните дейности – 40.
- Брой реализирани дейности с родители, деца и ученици и представители на институции за изграждане на среда, осигуряваща ефективен процес на десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация – 45.

9. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ФИНАНСИРАНЕТО

Финансирането на общините се осъществява на принципа на конкурентен подбор. След стартиране на програмата общините, отговарящи на условията за допустимост, могат да кандидатстват с проектно предложение по утвърден образец на формуляр и приложен бюджет с разчет на дейностите, който ще бъде публикуван на сайта на ЦОИДУЕМ и на сайта на МОН. В проектното предложение задължително се конкретизира избраният начин за реализиране на безплатен превоз за децата в задължително предучилищно образование и за учениците, който се остойността в бюджета.

Към проектните предложения общините е необходимо да приложат:

- Актуален приет и утвърден от общинския съвет програмен документ (план, програма)

- за осъществяване на процес на образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация, както и решение за приемането му;
- Приложена транспортна схема за реализиране на процеса на образователна десегрегация на територията на общината (съответното населено място, определено за общински център), в която задължително се посочват брой на децата в задължително предучилищно образование и на учениците, включени в процеса на десегрегация (списък); наименование на изпращащите образователни институции, които към момента на кандидатстване децата и учениците посещават, както и наименование на приемните образователни институции, към които са насочени децата и учениците. В транспортната схема могат да бъдат включени и средишни училища като приемни институции;
 - Споразумения (подписани и подпечатани) между общините и приемните образователни институции, в които се вписват задълженията и отговорностите на страните, както и последващи мерки за устойчивост на процеса на образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация;
 - Декларация по образец;
 - Други съпътстващи документи;
 - В срок до 12.07.2023 г. вкл. общините изпращат до адреса на ЦОИДУЕМ целия комплект от необходими документи в 1 (един) екземпляр на хартиен носител и 1 (един) екземпляр на електронен носител (диск или флаш памет) – по пощата, с куриер или се внася на ръка. За проектни предложения, изпратени по поща или с куриерска фирма, важи датата на пощенското клеймо.

След издадената от министъра на образованието и науката заповед за класираните за финансиране проектни предложения ЦОИДУЕМ сключва договори с бенефициентите и им предоставя одобрените средства по следния ред:

- 80% авансово;
- до 20% след приемане и одобряване на краен технически и финансов отчет.

10. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА ИЗИСКУЕМИТЕ ДОКУМЕНТИ НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ

Постъпилите проектни предложения ще бъдат оценени от комисия, назначена със заповед на директора на ЦОИДУЕМ. Оценкаването протича в два етапа:

Етап 1. Оценка за административно съответствие.

Етап 2. Оценка на качеството на проекта, която ще се извърши въз основа на изготвена

оценителна карта със следните критерии при общ максимален брой 100 точки:

- Съответствие на проектното предложение с целите на националната програма (максимална оценка 10 точки);
- Ясно и добре дефинирано ли е очакваното влияние от партньорството за целевата група и другите заинтересовани страни (местна и образователна общност) (максимална оценка 10 точки);
- Степен на съответствие с потребностите на целевите групи (максимална оценка 20 точки);
- Оценка на дейностите и резултатите (максимална оценка 40 точки);
- Устойчивост (максимална оценка 10 точки);
- Бюджет и ефективност на разходите (максимална оценка 10 точки).

Класирането на проектните предложения се извършва по низходящ ред според получената оценка. Одобряват се за финансиране класираните проектни предложения до изчерпване на обявения общ бюджет за програмата. След приключване на оценката на проектните предложения комисията предлага на директора на ЦОИДУЕМ за одобрение списък с класирането на кандидатите (включващ одобрени за финансиране до изчерпване на обявения общ бюджет за програмата резерви и неодобрени за финансиране). Проектните предложения, определени като резерва, поради изчерпване на обявения общ бюджет за програмата ще бъдат финансирани, в случай че кандидат от списъка на одобрените се откаже от правото си на финансиране.

В срок до 28.07.2023 г. директорът на ЦОИДУЕМ предоставя на министъра на образованието и науката за одобрение списъка с класираните за финансиране кандидати. Министърът на образованието и науката издава заповед за финансиране на проектните предложения, която се публикува на сайта на МОН и ЦОИДУЕМ.

11. ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ОТ БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ

Бенефициентът представя в ЦОИДУЕМ краен технически и финансов отчет (по образец) за реализация на дейностите по одобреното проектно предложение в срок до 31.07.2024 г. на хартиен и електронен носител. Окончателните отчети се одобряват в срок до 31.08.2024 г.

12. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

С цел да се оцени ползата от националната програма е необходимо да се направи оценка на ефективността на всеки реализиран проект. Това включва проследяване изпълнението на заложените дейности, оценка на изпълнените дейности и оценка на популяризиране на

резултатите.

1. Проследяване на изпълнението на заложените проектни дейности ще се извършва чрез мониторинг на финансираните проекти: текущ и проверка на място.

(1) Текущият мониторинг на проекти включва администрирането на проекти по сключени за финансиране договори с бенефициентите.

(2) Проверката на място на проекти включва наблюдаване на конкретна дейност и частични резултати по проекта; проучване мнението за проекта и дейностите на крайните бенефициенти по проекта – родители, учители, ученици, чрез анкетни карти, както и провеждане на интервюта с целевата група на място. Осъществява се преглед на текущата документация и се оценява нейното състояние. Проверката на място се извършва от служителите на ЦОИДУЕМ.

Мониторинг на място ще се извършва за всеки проект. Резултатите от проведеното наблюдение се отразяват във формуляр за мониторинг, към който се прилагат и анкетните карти. Формулярът за мониторинг съдържа информация, свързана с общи данни за проекта; оценка на извършвания вътрешен мониторинг; изпълнение на дейностите по проекта (състояние, индикатори, свързани с дейността, трудности в изпълнение на дейността, състояние на налична документация); общо съответствие на изпълняваните дейности с планираните и специфичните цели на проекта към момента на провеждане на мониторинга; съответствие на графика на изпълнение на дейностите по проекта; съответствие на целевите групи с предвидените по проекта (деца/ученици, посещаващи сегрегирани образователни институции); съответствие с предвиденото по проекта участие на непедagogически персонал в проектните дейности (образователни медиатори, помощници на учителя, социални работници в образованието); съответствие с предвидените по проекта съпътстващи дейности с родители; как е осъществен подборът на целевите групи (деца/ученици, учители, родители); наличие на рискове, които застрашават напредъка.

2. Оценка на изпълнените дейности ще се извършва от екипа на ЦОИДУЕМ чрез оценка на изготвен съдържателен отчет и финансов отчет от страна на бенефициентите (според определените изисквания и предоставените на бенефициента форми от ЦОИДУЕМ).

3. Оценка на популяризиране на резултатите - съдържателният отчет, освен описание на изпълнени дейности и индикатори, ще включва устойчивост и мултиплициране на резултатите, идентифициране и анализ на добрите практики в хода на изпълнението на проектите по места, във вид и формат, който позволява тяхното популяризиране, основни изводи и препоръки за подобряване на програмата.

13. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

13.1. Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, което се декларира от съответния бенефициент, подал проектно предложение/искане за финансиране.

13.2. Декларацията по т. 13.1. е задължителна и следва да съдържа следния текст: „Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“.